

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Айгістова А.А.

здобувач,

Київський університет культури і мистецтв

ЗВУКООБРАЗИ КУЛЬТУР: У ПОШУКАХ ГАРМОНІЇ

Протягом останніх десятиліть спостерігаємо неабиякий інтерес до побудови культурологічних концепцій глобально-цивілізаційних засад світової культури. Зокрема й тих, що окреслюють ієрархічні вісі «центр – напівпериферія – периферія», визначаючи культурно-історичний статус різних регіонів світу під час трансформаційної мінливості процесів культурогенезу.

На думку вчених, коріння фундаментальних розбіжностей криється у психологічних особливостях східного та західного менталітету і темпераменту, як інтраверсійного та екстраверсійного за своїм типом. «Інтроверсія, якщо можна так висловитися, є «стилем» Сходу, звичною та колективною установкою, так само як екстраверсія є «стилем» Заходу» [3, с. 234]. Це пояснює альтернативність, антитетичність культурно-світоглядних позицій та проблеми міжкультурної взаємодії, що набувають загострення в умовах глобалізації. Західна культура зазвичай асоціюється з раціональною свідомістю, впровадженням науково-технічних інновацій, культивуванням демократичних цінностей, громадянських прав і свобод, а східна навпаки – сприймається як така, що орієнтована на колективно-общинні пріоритети, традиційний міфо-релігійний досвід, інтуїтивізм та спіритуалізм світовідчуття, пошуки світової гармонії тощо.

У зв'язку з цим постають питання, у якій семантичній якості перекодована у відповідний техніко-композиційний спосіб культурна інформація постає у новому мовно-знаковому контексті?

Аналізуючи у цьому ракурсі мистецький доробок європейських композиторів ХХ – початку ХХІ століть, зокрема і українських, спостерігаємо інтенсифікацію процесів «імпорту» деяких образно-тематичних концепцій та мовно-інтонаційного «словника» музики неспоріднених культур східного ареалу з подальшим їх творчим переосмисленням-асиміляцією. У результаті це веде до створення оригінального художньо-мистецького продукту інтелектуальної творчості, що привертає увагу аудиторії та водночас поволі розширює горизонти місцевих музичних традицій і смаків, збагачуючи слуховий досвід реципієнтів.

При цьому необхідною умовою моделювання подібних звукообразів виступає свідоме або несвідоме закладання відповідних культурних кодів – міфологічних, фольклорних, релігійних. Насамперед, це пов'язано не тільки з «процесом встановлення семіотичних, семантичних, асоціативних,

психологічних зв'язків між різними кодомовними системами музичного, хореографічного та образотворчого видів мистецтва» [1, с. 286], а й з тією роллю «провідника» етнопонаціональної характерності, що виконують культурні коди, надаючи музиці бажаного семантико-семіотичного колориту (стилістичного, мелодико-гармонійного, ритмічного, ідейно-образного та ін.).

Впродовж ХХ та на початку ХХІ століть мовно-інтонаційна специфіка музики західної культурної традиції набуває все більш експериментально-інноваційних рис (радикальне оновлення музичної мови, бурхливий розвиток мистецьких технологій, впровадження розмаїття аудіовізуальних видовищних форм художньо-музичного висловлювання тощо).

Водночас сучасні концепції музичних композицій презентують не тільки антагоністичне віддалення неспоріднених культурних традицій Сходу і Заходу, а й констатують їх нерозривну першоджерельну єдність. Так творчість композиторів української школи, «протягом останнього півстоліття вельми різноаспектно розкривається у вимірах своєї еволюції від натурфілософського, піфагорійського розуміння музичної образності та структури до філософії медитації, відображення світоглядних систем Сходу та озвучених платонівських ідей у музиці» [2, с. 48].

Загалом сучасні глобально-цивілізаційні виклики актуалізують проблематику діалогу східної і західної культур (азійського та європейського, північно-американського ареалу). З одного боку, загострюються культурні протиріччя, а з іншого, – пришвидшуються потоки міжкультурної комунікації за лініями східно-західного партнерства. Ці процеси знаходять безпосереднє виявлення в європейській музичній культурі, де філософсько-культурологічна специфіка репрезентації діалогової вісі «Схід–Захід» знаходить відображення у звукообразах як «художньо-змістових концептах», що віддзеркалюють вектори протиставлення, віддалення, наближення та дуалізму культур. Останнє, виражається у звукообразах тиші, моделювання яких відповідає світоглядній парадигмі східного та західного мислення, уособлюючи ідеальний звуковий образ світової гармонії, що в умовах постмодерної парадигми є точкою культурного зближення двох антиномних світів.

Список використаних джерел:

1. Афоніна О.С. Коди культури і «подвійне кодування» в мистецтві : монографія. Київ : НАКККіМ, 2017. 314 с.
2. Кравченко А.І. Філософська проблематика музичного мислення українських композиторів (від авангарду 60-х до сучасності). Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку : зб. наук. праць ХХІ Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 5–6 березня, 2016 р. Переяслав-Хмельницький : Державний вищий навчальний заклад «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2016. С. 46–48.
3. Юнг К.Г. Различие между восточным и западным мышлением. О психологии восточных религий и философий / Сост. В. Бакусев. М. : «МЕДИУМ», 1994. 258 с. URL: http://www.nhat-nam.ru/biblio/yung/vostok_i_zapad.html